

Александар Новини
9/22/1962

Седем дни Григорис беше на легло. Те бяха достатъчни, за да остане къщата му без хляб. На осмия ден, все така болен и с температура, той стана и тръгна за пиацата. Но скоро разбра, че в този ден работниците стачкуват в защита на Куба. Пиацата бе пълна с народ, а един младеж се бе качил върху някаква ограда и говореше. След това мнозина се провикнаха: „Към американската легация!“ И тръгнаха. Тръгна с тях и Григорис.

Тук, пред високата сграда имаше и много други, които разгневени протестираха, защото американците бяха заключили вратите и не искаха да приемат писмения протест на митинга. С идването на новата вълна от хора гласовете се повишиха. Срещу зданието на легацията, по евкалиптовите дървета окачиха плакати, а някои смелчади дори се покачиха на самата сграда, за да закачат лозунги на балконите, но бяха подгонени от полицията.

Суматохата продължи час—два, но американците не се показваха и хората започнаха да се разогиват. Слънцето се бе вдигнало вече високо и въпреки късната есен горещината ставаше нетърпима.

— Да поставим постове! — казаха някои. — Да обградим цялата легация с плакати!

ТАНОС ТЕОНИДИС НА ОСМИЯ ДЕН... ΡΑΖΙΚΑΤΣ

И те поставиха постове. Оставяните се пръснаха. При постове остана и Григорис. Той беше се опрял на едно дърво, защото главата му се въртеше и се боеше да не падне.

Григорис бе около 40-годишен, но вече с разклатено здраве. Страдаше от болестта на мизантропите и затова напусна старата си професия и слезе в града, където работеше каквото му помаднеше. Голямо беше семейството му — четири малчугана и жена, която от сутрин до вечер бе заета с децата и домакинството. Но у Григорис имаше и нещо друго, което жена му твърдеше, че му пречеше в живота. Той беше прекалено честолюбив. Не молеше за работа, както правеха другите, хлопайки на петстотин врати, промъквайки се през дупките, за да изкарат парче хляб. А колкото до заем, предпочиташе ръката му да отсека, но да не поиска.

— Всеки човек трябва да има достойнство — лаконично говореше той. — Колкото и ниско да стои в живота.

Именно това достойнство караше сега Григорис да стои пред американската легация, макар че съвсем не се чувствуваше добре. Главата му бучеше, слезите му очи биеха като барабан, стомахът се преобръщаше, а потта течеше по лицето на струи.

За постове останаха повече хора, отколкото трябваше, и решиха да бъдат на смени. Излишните се оттегляха настрана. С тях и Григорис.

— Озверили са се тези американци — каза някой.
— Ще се укротят, не се бойте — обади се друг.
— Ще се укротят, но ще ни адигнат във въздуха преди това.

— И това може да стане.

Замълчаха. След това разговорът се възобнови и премина на други теми, а думите едва-едва, като шепот, достигнаха до Григорис, който беше затворил клепачи и дремеше.

Някой го бутна.

— Да се поразмърдаме малко!

Става. Замени един работник, на чийто плакат беше написано с английски букви: „Янки, вразумете се!“ Взе плаката и тръгна напред-назад. Бяха към петнайсетина души. След малко дойдоха и други, защото беше към обед, когато затварят учреденията и магазините. Започна отново да се събира народ. Много деца, които излязоха шумно от съседното училище, притичаха и се покачиха на дърветата и покривите на съседните къщи. Един вестникопродавач викаше с цяло гърло: „Американски оръдия готови да стрелят против съветски кораби!“ Тълпата пак се разпаля. Някои започнаха да ругаят американците

и Кенеди, чуваха се проклетия на жени. Американската легация обаче все така приличаше на гробище. Само пред главния вход стояха двама местни полицаи.

След известно време шумът затихна. Останаха само постове и децата, които се бяха настанили сред клоните на евкалиптите. Един другар донесе каса бутилки ледена оранжада и раздаде на постове. Григорис отначало отказа да вземе, но на края не можа да устои на жаждата, отпи няколко глътки и изведнъж всичко в него се преобръна. Студената течност сякаш го преряза. Главата му се завъртя и за да не падне, той се опря върху желязната ограда пред главния вход. В този момент се отвори голямата врата, някой заговори с един полицаи, който веднага съобщи, че американците щели да приемат само един делегат, и то оня с плаката, написан на английски. Григорис се изправи. Другарите му поискаха да го спрат, но той ги погледна така, че те замълчаха.

— У кого е протестът? — попита той.

Подадоха му го, той остави плаката на оградата и влезе.

Намери се в един голям салон. Точно отсреща започваха мраморни стълби. Портнерът му направи знак да тръгне след него. Григорис започна да се качва. Скоро почувствува, че го обгръща студена вълна. Тогаво разбра, че ризата е залепнала на гърба му. „Това е от инсталацията за въздушно охлаждане“ — каза на себе си. Стори му се, че гласно изрази мислите си, обърна се настрана и видя едно пожълтяло небръснато лице с опулени, зачервени очи. „Това съм аз! — почти извика той. — Аз съм този призрак в огледалото. Не! Няма да успея да се кача догоре... По-добре да се върна“. Изплаши се. Но краката му не спряха да се качват и той имаше чувство, че някой го носи.

После се намери в дълъг, тесен коридор. Срещу него се втурна един рошав човек с къси панталони и с пешкир върху кокалестите, голи рамене. Ясно беше, че току-що е излязъл от банята. Този чудноват човек с дрезгав глас започна бързо, погълщайки думите, да говори на чист гръцки език.

— Ти, ти, кажи ми какво знаеш ти за Куба! Кажи! Веднага! Какво знаеш за Куба?

— Ти посланикът ли си? — попита спокойно Григорис и се зарадва, като чу колко е твърд гласът му.

— Аз те питам какво знаеш за Куба — повиши гласа си американецът. — Отговори ми. Какво знаеш за Куба, ти...

— Първо вземи този протест и после ще ти кажа — отвърна Григорис и протегна ръката си.

Другият постави ръце в джобовете си и по цялото му тяло премина нервна тръпка.

Григорис го погледна, в миг почувствува, че главата му се замая и изрече бързо:

— За Куба знам, колкото знам и за Конго, и за Алжир. Хората там искат да живеят, а вие се мъчите с камшик да се качите на гърбовете им. Но тази няма да я бъде! Това е.

Вместо отговор, американецът се втурна срещу Григорис и замагна с пешкира.

— Не смей да ме докоснеш! — Григорис дишаше трудно. — Не смей да ме докоснеш! Аз ще изляза както съм дошъл, но ще стоя пред вратата ти, докато вземеш тази хартия. Тук е гласът на работниците, разбираш ли, и не можеш да го тычнеш. Не можеш!

Обърна се и тръгна с твърда крачка към стълбите. На улицата отново се беше събрал народ, който като узна, че американците отказали да вземат протеста, започна с нова сила да вика. От дърветата полетяха първите камъни по прозорците на легацията. Пристигна полиция и за малко не стана сблъскване.

Григорис взе плаката и застана на мястото си пред главния вход. На никого не даваше да го смени.

— Аз му казах, че ще го чакам тук. И ще го чакам — повтаряше той.

Събитията продължиха до късно следобед, когато някой слезе отгоре, приближи се до Григорис и без да промълви дума, подаде ръка, за да вземе протеста. Григорис му го даде. След това той постави плаката на оградата и си тръгна, но още при първата крачка разбра, че ще падне. Облегна се на рамото на един другар.

— Хайде да вървим заедно, за компания. Другият го подхвана и така прегърнати се отдаляваха.

Рис.: Румен Скорчев